

Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly BERDIMUHAMEDOW:

— MENIŇ MAKSADYM TÜRKMEN DIPLOMATIÝASYNYŇ MILLI MEKDEBINI HEMMETARAPLAÝYN GOLDAMAKDAN WE DÜNYÄNIŇ IŇ ÖSEN TALAPLARYNA LAÝYK GELÝÄN BILIM ULGAMYNY SIZE ELÝETERLI ETMEKDEN YBARATDYR.

ÝAŞ DIPLOMATYŇ SESI

Biziň baş maksadymyz Watana gulluk etmektir! METBUGAT — INTERNET GAZETI

THE VOICE OF YOUNG DIPLOMAT

INTERNET NEWSPAPER

№ 11, 2021-nji ýylyň 13-nji iýuly

Our main goal is to serve the Motherland!

Internet gazeti 2020-nji ýylyň 1-nji oktýabryndan bäri çykýar

Esaslandyryjysy — Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary instituty

ÖSÜŞLERE BESLENÝÄN DAŞARY SYÝASATYMYZ

Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwriň “Türkmenistan — parahatçylygyň we ynanyşmagyň Watany” ýylynda mähriban Diýarymyz hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda bedew bady bilen okgunly öňe barýar. Munuň şeýledigini 2021-nji ýylyň 9-njy iýulynda döwlet Baştutanymyz Gurbanguly Berdimuhamedowyň geçiren Ministrler Kabinetiniň giňişleýin mejlisi hem bütin aýdyňdygy bilen görkezdi. Ona halk hojalyk toplumynyň pudaklaryny ösdürmek boýunça şu ýylyň ýanwar-íýun aýlarynda ýerine ýetirilýän işleriň netijeleriniň jemlenilmegi, degişli hasabatlaryň diňlenilip, amala aşyrylan işlere baha berilmegi, Türkmenistanyň Prezidentiniň we ýurdu-myzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürme-giň beýleki maksatnamalarynyň ara alnyp maslahatlaşylmagy, ikinji ýarym ýyl üçin ileri tutulýan wezipeleriň kesgitlenilmegi, birnäçe möhüm resminamalara gol çekil-

megi hem-de ýolbaşçylary wezipä bellemek, wezippeden boşatmak baradaky meselelere garalmagy ýurdumyzyň ozalky döwürlerde bolşy ýaly, ösüşiň belent sepgitlerine tarap ynamly barýandygyna aýdyň şaýatlyk etdi.

***

2021-nji ýylyň 2-nji iýulynda sanly ulgam arkaly geçirilen Ministrler Kabinetiniň nobatdaky mejlisiniň barşynda hormatly Prezidentimiziň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary, Daşary işler ministri Raşid Meredowyň ýurdumyzyň Ýewropa Bileleşigi bilen hyzmatdaşlygyny ösdürmek boýunça geçirilýän işleriň jemleri baradaky hasabatyny diňläp, Bitarap Türkmenistanyň köptaraplaýyn we ikitaraplaýyn esasyda Ýewropa Bileleşigi hem-de oňa agza ýurtlar bilen netijeli gatnaşyklary ösdürmäge uly ähmiýet berýändigini bellemek daşary syýasatymyzyň dünýä bilen aýakdaş, döwrebap ösýändigini ýene bir aýdyň tassyklanmasy boldy.

***

Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary, Türkmenistanyň Daşary işler ministri R.Meredowyň Gazagystan Respublikasynyň Premýer-ministriniň orunbasary, Daşary işler ministri Muhtar Tleuberdi bilen telefon arkaly geçiren söhbetdeşliginde taraplaryň türkmen-gazak gün tertibiniň möhüm ugurlaryny hem-de meýilleşdirilýän halkara çärelerе görülyän taýýarlyk meselelerini hem ara alyp maslahatlaşmaky, şeýle hem Türkmenistanyň Daşary işler ministriň gazak kәрdeşini hünär baýramy — Gazagystan Respublikasynyň diplomatik gullugynyň günü bilen gutlamagy türkmen-gazak gatnaşyklarynyň üstünlikli ösýändigine şaýatlyk etdi.

***

2021-nji ýylyň 3-nji iýulynda Türkmenistanyň Daşary işler ministri R.Meredow bilen Azerbaýjan Respublikasynyň Daşary işler ministri Jeýhun Baýramowyň telefon arkaly geçiren gepleşiginde gazanylan bilelikdäki ylalaşyklaryň durmuşa geçirilişiniň depgininiň ara alnyp maslahatlaşylmagy, Türkmenistanyň we Azerbaýjanyň ugurdaş ministrlikleriniň hem-de pudak edaralarynyň arasyndaky gatnaşyklary ýygjamlaşdyrmagyň zerurlygyny tassyklamaklary, şeýle hem ministrleriň şu ýyl geçirilmegi meýilleşdirilýän Türkmenistanyň, Azerbaýjanyň we Türkiýäniň döwlet baştutanlarynyň ýokary derejeli üçtaraplaýyn duşuşygynyň aýratyn ähmiýetini belläp geçmekleri sebit hyzmatdaşlygynyň okgunly ösýändigini görkezdi.

***

2021-nji ýylyň 4-nji iýulynda Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasynyň 75-nji mejlisiniň Başlygy Wolkan Bozkyryň iş sapary bilen Aşgabatda gelip, 5-nji iýulda Türkmenistanyň Prezidenti Gurbanguly Berdimuhamedow tarapyndan kabul edilme-gi, soňra Türkmenistanyň DIM-inde Wolkan Bozkyryň baştutanlygyndaky BMG-niň wekiliýetiniň Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň başlygynyň orunbasary, Daşary işler ministri Raşid Meredowyň ýolbaşçylygyndaky türkmen wekiliýeti bilen duşuşygynyň geçirilmegi ýurdumyzyň BMG bilen gatnaşyk-

Syýasy syn

larynda taryhy ähmiýetli waka boldy.

Dostlukly we ynanyşmak ýagdaýynda geçen duşuşygyň barşynda taraplaryň Türkmenistanyň we Birleşen Milletler Guramasynyň arasyndaky hyzmatdaşlyk bilen bagly sebit we ählumumy gün tertibiniň möhüm meseleleri boýunça pikir alyşylmagy hem-de jenap Wolkan Bozkyryň Türkmenistanyň durmuş we ykdysady häsiýetli anyk başlangyçlar arkaly sebitiň we tutuş dünýäniň ösüşindäki ornuna ýokary baha bermegi Türkmenistanyň dünýä jemgyýetçiliginde uly abraýynyň bardygynyň subutnamasy boldy.

***

2021-nji ýylyň 6-njy iýulynda Türkmenistanyň DIM-niň edara binasynda Türkmen wekiliýetiniň düzümi bilen Ýewropa Bileleşiginiň wekiliýetiniň düzüminiň gatnaşmagynda wideoaragatnaşyk arkaly geçirilen «Türkmenistan – Ýewropa Bileleşigi» adam hukuklary boýunça Dialogyň 13-nji mejlisiniň barşynda Türkmenistanyň adam hukuklary we halkara ynsanperwer hukugy ulgamynda halkara borçnamalaryny ýerine ýetirmegini üpjün etmek boýunça Pudagara toparýň işleriniň netijeleriniň diňlenilmegi, taraplaryň adam hukuklaryny goramak babatda milli maksatnamalary, meýilnamalary işläp düzmek bilen bagly pikirleri we teklpleri alyşmaky bu ugurda hyzmatdaşlyk etmede täze hil derejelerine çykylyandygyny görkezdi.

***

Şeýlelikde, iýulyň birinji ýarymynda ýurdu-myzyň durmuş-ykdysady taýdan ösüşi we daşary syýasaty bilen baglanyşykly bolup geçen uly ähmiýetli wakalar hormatly Prezidentimiz bilen halkymyzyň jebisliginiň, ýurdumyzyň rowaçlyklara beslenip ösýändiginiň aýdyň nyşanlary bolup, taryhymyzyň şanly sahypalaryna girdi.

Akbibi BAÝRAMOWA,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň Halkara žurnalistikasy fakultetiniň II ýyl talyby.

Türkmenistan halkara media giňişliklerinde

TREND.AZ

On July 3, a telephone conversation took place between the Minister of Foreign Affairs of Azerbaijan Jeyhun Bayramov and the Minister of Foreign Affairs of Turkmenistan Rashid Meredov, Trend reports citing the press service of Azerbaijani Foreign Ministry.

During a telephone conversation, the ministers exchanged views on topical issues on the agenda of bilateral cooperation, including the further strengthening of traditional friendly relations.

The ministers also discussed issues of regional security and expanding cooperation within the framework of international organizations.

The importance of the summit meeting planned for this year between Azerbaijan, Turkmenistan and Turkey was emphasized.

During the conversation, other issues of mutual interest were discussed.

SNG.TODAY

Представители профильных структур Туркменистана провели продуктивную онлайн-встречу с специалистом по вопросам климатических изменений и здоровья Европейского регионального бюро ВОЗ Владимиром Кендровским. Стороны рассмотрели актуальные вопросы по качественной разработке плана мероприятий по обеспечению охраны здоровья жителей от аномальной жары.

Отмечено, что разработка проекта проводится согласно Национальной стратегии страны по климатическим изменениям, а также плану действий по адаптации здоровья населения к различным изменениям климата и их негативным последствиям на 2020 — 25 годы.

Стало известно, что первый проект Плана мероприятий ответственные лица подготовят к концу нынешнего года. Международная Организация, в свою очередь, продолжит способствовать Туркменистану по вопросам всеобщей профилактики и деятельности, целью которой является готовность систем здравоохранения к негативным воздействиям жары.

Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynda 2021 — 2022-nji okuw ýylynda bilim bermegiň iki basgançakly görnüşine, ýagny bakalawr we magistr bilim maksatnamalaryna tapgyrlyýyn geçmek meýilleşdirilýär. Gazetimiziň şu sanynda bu iki derejeli ugurlar barada Halkara gatnaşyklary institutynyň professor-mugallymlary bilen guralan söhbetdeşligi size yetirýäris.

A.O. Milli Liderimiz türkmen diplomatiýasy üçin hünärmenleri taýýarlamak ulgamyny özgertmek, ösdürmek üçin bu ugurda okuw-usuly we ylmy işleri kämilleşdirmäge uly üns berýär. Bu babatda 2011-nji ýylyň 1-nji sentýabrynda hormatly Prezidentimiz Türkmenistanyň DIM-niň Halkara gatnaşyklary institutynyň täze binalar toplumynyň açylyş dabarasyna we 2021-nji ýylyň 9-njy fewralynda Türkmenistanyň daşary syýasat ulgamyna degişli bolan edaralaryň ýolbaşçylary bilen duşuşygyn-da sözlän sözlerinde wezipeleri kesgitledi. Türkmenistanyň Prezidentiniň 2020-nji ýylyň 23-nji dekabrynda, 2021-nji ýylyň 9-njy fewralynda sanly wideoaragatnaşyk arkaly geçiren iş maslahatlarynda ýokary hünär derejeli žurnalistleri taýýarlamak barada beren tabşyryklaryny ýerine ýetirmek boýunça talyplara berilýän bilimiň täze innowasion ugurlaryny ornaşdyrmak hem döwrüň möhüm meselesi bolup öňe çykýar.

Söhbet Ataýew, Halkara gatnaşyklary institutynyň Okuw bölüminiň hünärmeni: Talyplara berilýän bilimiň täze innowasion ugurlaryny ornaşdyrmak maksady bilen, Halkara gatnaşyklary institutyna Halkara gatnaşyklary, Halkara ykdysadyýeti, Syýasy kommunikasiýa we Internet žurnalistikasy ugurlary boýunça bakalawrlyga, Sanly diplomatiýa, Halkara hususy hukugy, Halkara jemagat hukugy ugurlary boýunça magistratura ýaşlar okuwa kabul edilýär.

Halkara gatnaşyklary, Halkara ykdysadyýeti, Syýasy kommunikasiýa we Internet žurnalistikasy häzirkä döwürde dünýäniň öňdebaryjy ýokary okuw mekdeplerinde öwrenilýän hünär ugurlaryna degişlidir. Bu ugurlaryň ýurdumyzyň talyplaryna öwredilmeği milli Liderimiziň durmuşa geçirýän bilim ulgamyny kämilleşdirmäge we in öňdebaryjy tehnologiýalary işjeň ornaşdyrmaga gönükdirilen özgertmeleriniň netijeleriniň biri bolar.

Akmuhammet Jumagulyýew, Halkara gatnaşyklary we diplomatiýa kafedrasynyň mugallymy: Halkara gatnaşyklary boýunça bakalawrlary taýýarlamagyň oňyn tejribesi Russiýa Federasiýasynda, Belarus Respublikasynda we beýleki goňsy döwletlerde, Ýewropanyň öňdebaryjy döwletlerinde giňden peýdalanylýar we ol özüniň oňyn miwelerini berýär. Bu babatynda täze açyljak halkara gatnaşyklary boýunça bakalawr ugry halkaraçy kärine ýetip bolmaly uçurym üçin okuw maksatnamalaryny hem-de özbaşdak taýýarlanmagyň endiklerini artdyrmaklyk arkaly, seljeriş endiklerini ele almaga ýardam eder. Şol sebäpli-de bakalawr ugrunda institutunyň okuw meýilnamasyna girýän halkara gatnaşyklary we diplomatiýa hünärine degişli ähli dersleriň okadylmagy zerurdyr.

Perhat Çaryýew, Halkara ykdysady gatnaşyklary kafedrasynyň müdiriniň w.w.ý.ý.: Halkara ykdysady gatnaşyklary fakultetinde Türkmenistanyň ýokary hünär biliminiň taýýarlygynyň ugurlarynyň we hünärleriniň Döwlet klassifikasiýa torunda «Halkara ykdysadyýeti» atly iki basgançakly bakalawr ugrunyň açylmagy hem döwrüň talabyndan gelip çykýar. Ol Halkara ykdysadyýetiniň nazaryýet esaslary bilen bir hatarda gönüden-göni amaly häsiýete eýedir. Şeýle-de teklip edilýän bu hünär hormatly Prezidentimiziň alyp barýan ykdysady we bilim syýasatynyň talaplaryna doly laýyk gelýär.

Döwletimiziň halkara ykdysady gatnaşyklaryndaky ösüşini, onda ýüze çykýan täze ýagdaýlary öz wagtynda ylmy taýdan öwrenmek bilen baglanyşykly ähli meseleler täze açyljak ugruň çäklerindäki ylmy-barlag işleriniň esasy ugurlary bolup durýar. Şonuň üçin Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynda “Dünýä ykdysadyýeti” (ykdsady ylmyly) hünäri boýunça aspirantura hem açyldy.

Täze açyljak Halkara ykdysadyýeti ugruna sargyçy hökmünde Türkmenistanyň Daşary işler ministrligini, Türkmenistanyň Döwlet daşary ykdysady iş bankyny, Türkmenistanyň Söwda we daşary ykdysady aragatnaşyklary ministrligini, Türkmenistanyň Söwda-senagat edarasyny, Türkmenistanyň Senagatçylyr we telekeçiler birleşmesini we harytlaryň hyzmatlaryň eksporty hem-de importy bilen meşgullanýan, eýeçiligiň dürli görnüşlerine esaslanýan köpsanly edaralary we guramalary görkezmek bolar, ýagny bu ugurda şu ýokarky edaralar üçin hünärmenler taýýarlanylýar.

Tirkışmyrat Durdyýew, Žurnalistikanyň nazaryýeti we amalyýeti kafedrasynyň müdiriniň w.w.ý.ý.: Maglumatlar zamanasynda, sanly ulgama geçilýän wagtda Syýasy kommunikasiýa we Internet žurnalistikasy dünýä tejribesinde in wajyp we gerekli hünär ugurlaryna öwrüldi.

Kommunikasiýa işlerini guramakda häzirkizaman habar we kommunikiativ tehnologiýalaryň mümkinçiliklerini açmak, syýasy kommunikasiýanyň meseleleri boýunça talyplaryň bilimlerini ulgamlasdyrmak we giňeltmek, durmuş aragatnaşyklaryny emele getirmekte syýasy kommunikasiýanyň ornuny toplumlaýyn derňemek arkaly syýasy kommunikasiýanyň nazaryýetinde we tejribesinde bolup geçýän özgerişliklere geljekki

Bilimiň iki basgançakly bakalawr we magistr ugruna geçmek — döwrüň talaby

hünärmenleri gönükdirmek ýaly işleri Syýasy kommunikasiýa ugrunyň maksatlary hökmünde görkezmek bolar.

Internet žurnalistikasy bakalawr ugrunyň wezipeleri bolsa KHBS-de internet žurnalistikasynyň ornuny tapmagy, Türkmenistanda we dünýäde internet žurnalistikasynyň tapgyrlyýyn ösüşi bilen talyplary tanyşdyrmagy, žurnalistiň döredijiligine internet ulgamyny ornaşdyrmagy, internet-redaksiýalarynyň önümçilik işlerinde maglumatlary ýygnamagy we seljermegi, işlemegi we ýaýratmagy, talyplarda başarnyklary we ukylary emele getirmegi öz içine alýar.

Häzirkä sanly ulgama geçilýän döwürde internet žurnalistikasy media giňişliginde öňdäki orunlara geçýär. Şol sebäpli, zähmet bazarynda bu hünärlere ýeterlikli hünärmenler gerek bolar.

Magistratura hünär we dolandyryş wezipeleriniň birnäçesini özbaşdak çözmäge, mugallymçylyk işiniň dürli görnüşlerini geçirmäge we innowasion, ylmy-barlag işlerini alyp barmaga taýýarlamagy üpjün edýän ýokary bilim hökmünde kesgitlenilýär. Magistrlik maksatnamasy boýunça okatmak ýokary bilimden pes bolmadyk binýatda amala aşyrylýar. Seljeriş hem-de strategik meýilleşdiriş magistr bilim ugruny döretmegiň derwaýslygy barha artýar.

Hormatly Prezidentimiziň halkara gatnaşyklary we Halkara hukugy ugry boýunça bilim alýan talyplar üçin halkara ykdysady gatnaşyklarynyň jedelli meselelerini çözmek hem-de halkara arbitraž ugry boýunça täze dersleriň we amaly okuwlaryň girizilmeginiň mümkinçiliklerine seretmek baradaky tabşyryklaryny durmuşa geçirmek maksady bilen, Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynda Sanly diplomatiýa hem-de Halkara hususy hukugy, Halkara jemagat hukugy ugurlary boýunça ýokary bilimiň magistr derejesini açyldy.

INSTITUTDA TÄZE UGURLAR AÇYLYAR

Akmuhammet Jumagulyýew, Halkara gatnaşyklary we diplomatiýa kafedrasynyň mugallymy: Sanly diplomatiýa daşary syýasa magistratura we dolandyryş wezipeleriniň birnäçesini özbaşdak çözmäge, mugallymçylyk işiniň dürli görnüşlerini geçirmäge we innowasion, ylmy-barlag işlerini alyp barmaga taýýarlamagy üpjün edýän ýokary bilim hökmünde kesgitlenilýär. Maglumatlar gaty çaltlykda ýurduň merkezi edarasynyň daşary ýurt edarasynyň arasynda geçirilip we peýdalanylýp bilinýär. Ylmy maglumaty toplamak, ony işläp taýýarlamak we geçirmek haçanda diplomat diplomatik wekilhanada hem syýasy, hem maglumat, hem konsul işi bilen şol bir wagtyň özünde meşgul bolýan şertlerinde aýratyn ähmiýete eýe bolup durýar. Bu işleri maglumat-aragatnaşyk serişdelerini peýdalanmazdan amala aşyrmak mümkin däl. Şonuň üçin döwrebap maglumat-aragatnaşyk ulgamynyň işini daşary-syýasy işde peýdalanmak we olardan baş alyp çykýan magistrleri taýýarlamak wajyp mesele bolup durýar.

Aýjan Omarowa, Halkara hukugy we deňeşdirme hukuk öwreniş kafedrasynyň müdiriniň w.w.ý.ý.: Bizniň ugrumyzy boýunça teklip edilýän Halkara hususy hukugy, Halkara jemagat hukugy hünärleri boýunça ýokary bilimiň magistr derejesini alyanlara Türkmenistanyň Arbitraž kazyýetinde, galyberse-de welaýat kazyýetlerinde zerurlyk ýüze çykýar.

Täze açylan magistraturada bilim aljak magistrantlar Türkmenistan ýurdumyzyň halkara gatnaşyklaryndaky ornuny has-da berkitmek maksady bilen dürli ugurlar boýunça ylmy işleri alyp barýarlar. Hususan-da, olar halkara hususy hukugynyň we halkara jemagat hukugynyň çägene girýän döwletara gatnaşyklary düzgünleşdirmegiň täze ugurlaryny kesgitlemek barada ylmy-barlag işleri bilen meşgullanýarlar. Döwletimiziň halkara gatnaşyklaryndaky ýüze çykýan meselelerini, täze gatnaşyklary öz wagtynda ylmy taýdan öwrenmek bilen baglanyşykly ähli meseleler täze açyljak magistraturanyň ylmy-barlag işleriniň esasy ugurlary bolup durýar.

A.O. Institutunyň maddy-enjamlaýyn üpjünçiligi Halkara gatnaşyklary, Halkara ykdysadyýeti, Syýasy kommunikasiýa we Internet žurnalistikasy boýunça bakalawr ugurlary, Sanly diplomatiýa, Halkara hususy hukugy, Halkara jemagat hukugy ugry boýunça magistraturada bilimini kämilleşdirmek isleýänleri okatmaga, maglumatlar bilen üpjün etmäge, ýöriteleşdirilen okuw otaglary bilen üpjün etmäge ýokary derejede taýýar.

Bu täze innowasion bilim ugurlarynda ýokary derejeli milli hünärmenleri taýýarlamakda ähli bilim we maddy enjamlaýyn mümkinçilikleri döredip berýän hormatly Prezidentimiziň jany sag, baýy dik, il-ýurt bähbitli tutumly işleri has-da rowaç bolsun!

Söhbetdeşligi ýazga geçiren:

Aýnabat OSMANOWA,

Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutunyň ulý mugallymy.

Türkmenistanyň diplomatiýasynyň möhüm ugurlary boýunça okuw merkezi

MILLI DIPLOMATIÝANYŇ ÜÇ UGRY

Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe hormatly Prezidentimiziň başlangyçlary bilen işlenilip düzülen, Türkmenistanyň 2017 — 2023-nji ýyllar üçin daşary syýasat Konsepsiyasynda ileri tutulýan ugurlaryň hatarynda energetika, ulag, suw diplomatiýasy goýuldy. 2018-nji ýylyň 20-nji dekabrynda Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň giňişleýin mejlisinde hormatly Prezidentimiz Türkmenistanyň diplomatiýasynyň möhüm ugurlaryny öwrenmek, bu babatda okuw we ylmy-tejribe öwreniş işlerini ulgamlayýn esasyda alyp barmak, şunuň bilen baglylykda, halkara guramalary bilen özara utgaşykly işleri has-da giňeltmek maksady bilen, Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynda Türkmenistanyň diplomatiýasynyň möhüm ugurlary boýunça okuw merkezini açmak barada Karara gol çekdi.

Merkeziň esasy wezipesi Türkmenistanyň Prezidentiniň daşary syýasatyny, ilkinji nobatda, energetika, ulag we suw meseleleri boýunça netijeli halkara hyzmatdaşlygyny alyp barmaga gönükdirilen başlangyçlaryny hem-de olaryň iş ýüzünde durmuşa geçirilişini çuňňur öwrenmek esasynda hünär öwreniş we hünär kämilleşdirmiş maksatly okuwlary guramak bolup durýar. Merkeziň okuw işleri talyplar üçin niýetlenen ýörite hem-de fakultativ okuw dersleri, maksatlaýyn okuwlar görnüşinde alnyp barylýar. Bu ugurda Halkara gatnaşyklary institutunyň professor-mugallymlary tarapyndan okuw kitaplary we gollanmalary, ylmy-teoretiki we amaly-tejribe häsiýetli makalalar taýýarlanylýar.

Okuw merkezinde **Energetika diplomatiýasy, Ulag diplomatiýasy, Suw diplomatiýasy** ugurlary boýunça okuw sapaklary ýörite tassyklanan okuw meýilnamasyna laýyklykda geçirilýär. Bu ýerde yerli we daşary ýurtly bilermenleriniň, Türkmenistanyň daşary ýurtlardaky diplomatik wekilhanalarynyň ýolbaşçylarynyň gatnaşmaklarynda fakultativ okuw sapaklary üstünlikli alnyp barylýar. Olaryň netijeleri boýunça merkeziň diňleýjileri tarapyndan nutuklar, prezentasiýalar taýýarlanylýar. Bu okuwlaryň nobatdaky tapgyry 2020 — 2021-nji okuw ýylynyň I-II ýarymylygynda hünärmenler tarapyndan geçirildi. Merkeziň möwsümleýin okuwlary tamamlanmagy mynasybetli talyplaryň ýaşlara degişli şahadatnamalar gowşuryldy. Bu bolsa talyplaryň ýaşlarda diplomatiýanyň we daşary syýasatyň möhüm ugurlary boýunça bilimlerini artdyrmaga bolan hyjuwlaryny artdyrdy.

Okuw merkezinde **Energetika diplomatiýasy** ugry boýunça fakultativ okuw sapaklarynyň öwrenilmegi häzirkä zaman energetika ulgamynda alnyp barylýan hyzmatdaşlygy döwletara derejesinde üpjün etmek üçin başarnykly hünärmenleri taýýarlamak bilen bagly meseleler nukdaýnazarýndan ähmiýetlidir. Bu dersniň çäklerinde energetika howpsuzlygynyň halkara-hukuk esaslarynyň döredilmeginiň häzirkä zaman ähmiýeti dogrusynda durup geçmek bilen, bu babatda milli we halkara derejesinde bar bolan käbir düzgünleşdirmeleriň seljermesi hem berilýär. Aýratyn hem, Türkmenistanyň Prezidentiniň başlangyçlary esasynda BMG-niň Baş Assambleýasy

Okuw merkezinde **Energetika diplomatiýasy** ugry boýunça fakultativ okuw sapaklarynyň öwrenilmegi häzirkä zaman energetika ulgamynda alnyp barylýan hyzmatdaşlygy döwletara derejesinde üpjün etmek üçin başarnykly hünärmenleri taýýarlamak bilen bagly meseleler nukdaýnazarýndan ähmiýetlidir. Bu dersniň çäklerinde energetika howpsuzlygynyň halkara-hukuk esaslarynyň döredilmeginiň häzirkä zaman ähmiýeti dogrusynda durup geçmek bilen, bu babatda milli we halkara derejesinde bar bolan käbir düzgünleşdirmeleriň seljermesi hem berilýär. Aýratyn hem, Türkmenistanyň Prezidentiniň başlangyçlary esasynda BMG-niň Baş Assambleýasy

(Dowamy 3-nji sahypada)

«Garaşsyzlyk, Bitaraplyk – ösüşiň goşa ganaty» atly makalalaryň bäsleşigine

Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe ähli ulgamlar ýaly, ýurdumyzyň milli diplomatiýasy hem uly ösüşlere beslenýär. Hormatly Prezidentimiziň Türkmenistanyň parahatçylygy, howpsuzlygy, durnukly ösüşi we oňyn döwletara gatnaşyklaryny pugtalandyrmaga gönükdirilen öňdengörüjilikli, çuňňur mazmunly we giň möçberli döwlet syýasatyny durmuşa geçirmek işine uly goşant goşan milli diplomatiýamyznyň görnükli weteranlarynyň biri hem Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutunyň Halkara gatnaşyklary we diplomatiýa kafedrasynyň müdiri, Türkmenistanyň Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi, filosofiýa ylmlarynyň kandidaty, taryh ylmlarynyň doktory, professor Amangeldi Rahmanowdyr. Biz “Ýaş diplomatyň sesi” gazetimiziň şu sanynda habarçymyzyň bu tanyml diplomat hem halypa mugallym bilen eden söhbetdeşligini okyjylara ýetirýäris.

— Salam mugallym, ýakynda hormatly Prezidentimiziň sahatly karary bilen size professor alymyk adynyň dakylmagy institutymyzyň ähli professor - mugallymlaryny we talyp ýaşlaryny örän begendirdi. Taze alymyk adyňyz gutly bolsun! Sizi ozal filosofiýa ylmlarynyň kandidaty, taryh ylmlarynyň doktory hökmünde tanaýan bolsak, indi size professor hökmünde-de ýüzlenmek biz üçin bagt. Siz özüňize belent adyň dakylmagy mynasybetli institutymyzda geçirilen hoşallyk dabarasynda eden çykyşyňyzda: “Maňa aslynda işlemeğiň özi uly lezzet berýär. Onsoň sylag-serpaýlar öz-özünden geliberýärler” diýdiňiz. Şu sözüňiziň munsyňy giňrädip beräýseňiz!

— Kakama mahsus bolan çuňňur ynama laýyklykda, islendik käredeki adam, şol sanda diplomat hem daşary syýasy işiň haýsy çäginde zähmet çekse-de, ol öz işine hemişe halkyna, Watanyňa, Prezidentine, borjuna hyzmat etmek we onuň ýerine hiç bir zat talap etmezden, şol hyzmata özüniň bilimini, tejribesini, ähli güýjüni bagyş etmek ýaly ahlak ýörelgeleri esasynda çemeleşmelidir. Özüniň halkyna, döwletine peýdalylygy hakyndaky düşünje diplomaty kanagatlandyrmalydyr. Bermeklik almakdan hemişe pähimlidir, asylydyr. Özüni alyp barmagyň bu gymmatly sypatynyň ýokary ahlak tarapyndan ruhlanýandygy düşnükli.

Men bu mukaddes ynama ýaşlykdan tüýs ýürekden hyzmat edip başladym we ondan hiç wagt birjik-de yza çekilmedim, daşary syýasy işiň haýsy çäginde işlesem hem, Watanymyzyň bähbitlerini goramak meniň esasy maksadym boldy we şu maksada ýetmek üçin hemişe diňe in ýokary netijeleri gazanmaga çalyşdym.

— Amangeldi Rahmanow, siz milli diplomatiýamyznyň görnükli wekili, weterany hökmünde tanalýarsyňyz. Şu belent ada ýe bolmak üçin diplomatiýanyň nähili kötel ýollarından geçdiňiz?

— Türkmenistanyň taryhynyň sowet döwrün-

de SSSR-iň, şol sanda Türkmenistan SSR-niň, soňra bolsa Garaşsyz, Bitarap Türkmenistanyň diplomatik gulluklarynda ýokary wezipelerde ýarym asyra golaý wagtda geçen ýolumy bir söhbetdeşligiň dowamynda beýan etmek ýeňil iş däl. Men her niçik-de bolsa, siziň soragyňyzy azda-kände kanagatlandyrmaga synanyşayyn.

Ýaşlykda men diplomatik gulluga ýörite taýýarlanmadym. Yöne meniň seýrek uniwersitetleri geçmegim oba oglany bolan maňa soňra ýokary wezipelerde dolandyryşyň girewlerini elimde ynamly

HALYPA DIPLOMAT WE DUAYEN

saklamaga kömek etdi.

Ozaly bilen Türkmenistanyň mukaddes Garaşsyzlygyna çenli bolan döwürde, takmynan 16 ýylyň dowamynda (1975-nji ýyldan 1990-njy ýylyň ahyrna çenli) Türkmenistan SSR-niň Daşary işler ministrliginiň Baş sekretary, ministriň orunbasary wezipelerinde işlemeğiň miýesser bolandygyny belläp geçmekçi. Şol döwürde Baş sekretaryň, soňra bolsa ministriň orunbasarynyň wezipesi Türkmenistan SSR-niň DIM-niň ştatynda ýeke-täk aýlykly ýolbaşçy wezipe bolupdy. Mälim bolşy ýaly, 1944-nji ýylda döredilen Türkmenistan SSR-niň Daşary işler ministrligi kábir sebäplere görä, eýýam 1946-njy ýyldan başlap, onlarça ýyllaryň dowamynda “Ady bar-da, özi ýok” ministrlik hökmünde özüni tanadypdy we 70-nji ýyllaryň ortasyndan bu edaranyň işini talabalaýyk ýola goýmak meselesi ýüze çykdy. Munuň üçin bolsa, ozaly bilen, 1917-nji ýyldan 70-nji ýyllaryň ortasyna çenli bolan aralykda SSSR tarapyndan Türkmenistan SSR-ne daşary syýasy çäkde berlen hukuklary çuňňur öwrenmek ýaly örän çylşyrymly ylmy wezipäni çözmeli. Onsus TSSR-iň daşary syýasy edarasynyň diplomatik işiniň esasy ugurlaryny ylmy esasyda anyk kesgitlemek mümkin däl. Meniň bu iki sany iri, döwlet ähmiýetli, ýöne örän çylşyrymly we kyn meseleleriň çözgüdini üstünlikli tapyp bilmegim Watanymyzyň öňünde döredijilikli zähmetimiň göze görnüp duran ilkinji saldamlý netijesi boldy we munuň üçin men özümi diýseň bagtly duýdum. Soňra TSSR-iň DIM-i tarapyndan toplanan baý diplomatik tejribe şol döwürde SSSR-iň Daşary işler ministrligi, soýuz respubli-

kalaryň DIM-leri tarapyndan giňden öwrenildi.

Türkmenistanyň öz mukaddes Garaşsyzlygyna eýe bolmagy bilen ýaş türkmen diplomatiýasy üçin has jogapkärli bolan döwürde diplomatik ykbalym meni diplomatik gullukdaky has ýokary wezipeleriň birine – Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçiniň derejesinde Türkmenistanyň Birleşen Milletler Guramasynyň ýanyndaky ilkinji Hemişelik weki-

netdardyr.

— Türkmen ilinde ýedilik mukaddes san hasaplanylýar, size bolsa ýakynda goşa ýedilik ýaşna ýetmeli bagtly adam hökmünde seredýärlär. Bu senäni belläp, size bagyşlanyp kitapça çykarmagy hem göz önünde tutýarlar. Bu mukaddes goşa ýediligiň size berjek güýç-gaýraty esasynda geljekki işleriňiz, ýazjak ylmy kitaplaryňyz dogrusynda gürrüň beräýseňiz!

— Goşa ýedilik, onuň maňa berjek ruhy güýji bilen baglylykda, meniň geljekde etsem-goýsam-larym, elbetde, az däl. Esasy zat, ol hem diplomatik gullugymyzyň bähbitlerine aňryýany bilen laýyk geljek in möhüm, in peýdaly daşary syýasy meseleleri ylmy taýdan işläp taýýarlamakdan ybaratdyr. Häzir men özümdä dörän gysgajyk arakesmede şol meseleler barada oýlanýaryn. Gepiň gerdişine görä aýtsam, onda meniň ýaňy-ýakynda ýazyp gutaran, häzir bolsa üstünde goşmaça işleýän “Diplomatik gullukda hünär ussatlygyna ýetmegiň ýollary” atly kitabyň hem şol meseleler bilen baglydygyny belläp geçmekçi. Bu kitabyň maksadyny institutymyzyň uçurymy, eýýäm özüme zehinli žurnalistiň esasy almatlaryny jemlemege başaryan Aýgül Rahymowa özüniň 2021-nji ýylyň 15-nji iýunynda “Türkmenistan” gazetindäki “DIPLOMAT. MUGAL-LYM. ALYM” atly makalasynda şeýle beýan edýär: “Bu kitap okuw ýa-da ýatlama kitaby görnüşde diýip anyk aýdyp bilmerin, çünki bu kitap ähli zat-lary özüme jemleýär. Has takygy, munuň özi halypa mugallymymyzyň ýarym asyryk iş tejribesiniň anyk ugurlar boýunça geljekki diplomatlara ýetiril-mesi bolar”.

— Mugallym, türkmen diplomatiýasynyň milli mekdebinin talyplaryna berjek maslahatlaryňyz, öwüt-ündewleriňiz biz üçin hemişe gymmatly.

— Ozaly bilen, men geljekki türkmen diplomatlarymyza gowy okamagy, olara öz saýlap alan hünäri boýunça ýeterlik bilimleri edinmegi maslahat berýärim. Sebäbi, eger talyplar okamasalar, onda olar öz hünäri bilmezler. Şeýle hem geljekki diplomatlarymyz diplomatiýanyň taryhyny, dünýä syýasatyny, öz halkynyň dilini, şeýle hem eňçeme daşary ýurt dillerini suwara öwrenmelidirler, adamlar bilen gepleşip, olar bilen gatnaşyklary ýola goýup we ösdürüp, ynandyryp bilmelidirler, käredeşleri bilen özara kabul ederlikli kararlary tapmagy başarmalydyrlar, aragatnaşyk bolmalydyrlar, habar tehnologiýalaryny, sanly diplomatiýany örän gowy öleşdirmelidirler.

— Amangeldi Rahmanow, bize beren gyzkly gürrüňleriňiz, gymmatly we täsirli maslahatlaryňyz üçin size köp sagbolsun aýdýarys! Size işiňizde üstünlikleriň ýar bolmagy arzuw edýäris.

Söhbetdeş bolan: Aýmaral IŞANGULYÝEWA, Halkara žurnalistikasy fakultetiniň III ýyl talyby.

(Başlangyjy 2-nji sahypada)

tarapyndan kabul edilen Rezolýusiýalaryň ähmiýeti öwrenilýär.

Merkeziň Ulag diplomatiýasy ugry boýun-

ça okuw sapaklarynda hormatly Prezidentimiziň dünýäni bitewürleşdirýän halkara ulag-üstaşyr geçelgelerini döretmekdäki başlangyçlary, ýagny “Demirgazyk — Günorta”, “Gündogar — Günbatar” ugurlary boýunça ulaglaryň ähli görnüşlerini ulanmak arkaly Beýik Yüpek ýoluny häzirki zaman şertlerinde gaýtadan dikeltmek ugurundaky alnyp barylýan işlerde halkara hyzmatdaşlygyna ýetilen sepgitler giňişleýin beýan edilýär. Şeýle-de, hormatly Prezidentimiziň başlangyçlary esasynda BMG-niň Baş Assambleýasy tarapyndan kabul edilen Kararnamalaryň ulag-üstaşyr geçelgelerinde hyzmatdaşlygy pugtalandyrmakda tutýan orny öwrenilip geçilýär. BMG-niň Baş Assambleýasynyň 75-nji

MILLI DIPLOMATIÝANYŇ ÜÇ UGRY

mejlisinde Türkmenistanyň ileri tutulýan ugurlarynyň hatarynda hormatly Prezidentimiziň başlangyjy esasynda adatdan daşary ýagdaýlar döwründe, durnukly halkara ulag gatnawyny üpjün edýän täze halkara-hukuk guralyny döretmekligiň zerurlygynyň ýüze çykandygyny göz önünde tutup, şol mejlisde hödürlenlen ýörite Kararnamanyň taslamasy okuw sapaklarynda üns berlen meseleleriň biri boldy. Ýeri gelende bellesek, 2021-nji ýylyň 5-nji iýulynda hormatly Prezidentimiz Gurbanguly Berdimuhamedowyň Birleşen Milletler Gura masynyň Baş Assambleýasynyň 75-nji mejlisiniň Başlygy Wolkan Bozkyr bilen geçiren duşuşygy hem okuw merkezi üçin örän ähmiýetli boldy.

Merkeziň Suw diplomatiýasy ugrunyň esasy wezipesi Türkmenistanyň Prezidentiniň daşary syýasatynda, ilkinji nobatda, BMG derejesinde suw meseleleri boýunça netijeli halkara hyzmatdaşlygyny alyp barmaga gönükdirilen başlangyçlaryny hem-de olaryň iş ýüzünde durmuşa geçirilişini çuňňur öwrenmek bolup dur-

ýar. Okuw sapaklarynda Durnukly ösüş maksatlaryny durmuşa geçirmekde Türkmenistanyň howanyň üýtgemegi, daşky gurşawy goramak, tebigy baýlyklardan we suwdan rejeli peýdalanmak we daşky gurşawyň howpsuzlygyny üpjün etmek meseleleri boýunça amala aşyrylan köptaraplaýyn netijeli işler dogrusynda gürrüň edilip, onuň ahlumy ähmiýeti açylyp görkezilýär.

Sanly bilim ulgamynyň ornaşdyrylmagy esasynda institutda hereket edýän sanly bilim portalyna Türkmenistanyň diplomatiýasynyň möhüm ugurlary boýunça okuw merkeziniň deňişli ugurlary boýunça ýörite elektron bölümleri döredildi. Institutnyň sanly bilim portalında merkezde meýilnama esasynda geçirilen umumy we söhbet sapaklaryň beýanlary, ylmy makalalar, interwýular, prezentasiýalar we surat, audio

hem-de video ýazgylar ýerleşdirildi we olaryň üsti zygiderli ýetirilýär. Merkeziň energetika, ulag we suw diplomatiýasy boýunça ugurlarynda ýurdumyzyň beýleki ýokary okuw mekdepleri we ylmy-barlag edaralary bilen geçirilen aragatnaşyk ulgamy arkaly onlaýn okuw sapaklarynyň video ýazgylary we suratlary ýerleşdirildi.

Türkmenistanyň diplomatiýasynyň möhüm ugurlary boýunça okuw merkezinde energetika, ulag, suw diplomatiýasy boýunça öňe sürülýän halkara başlangyçlarynyň ylmy taýdan öwrenilmegi hormatly Prezidentimiziň geljekki ýaş diplomatlara döredip berýän giň mümkinçilikleriniň aýdyň mysalydyr.

Perhat ÇARYÝEWA, Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutunyň Halkara ykdysady gatnaşyklary kafedrasynyň uly mugallymy.

The Scientific and Methodological Centre for Sustainable Development Goals

WE MAKE WORTHY CONTRIBUTIONS

Owing to the farsighted and deeply thought-out policy of our esteemed President, Turkmenistan is accomplishing a great results in the economy, as well as environmental and social spheres on the way to achieving Sustainable Development Goals.

2015 was the year of completion of the Millennium Development Goals and the beginning of a new stage of international cooperation. As is known, that year the 2030 Agenda for Sustainable Development was approved by more than 190 countries of the world at the jubilee session of the United Nations General Assembly. Millennium Development Goals were a solid foundation for developing the 2030 Agenda for Sustainable Development. It envisages, along others, sustainable and inclusive development, environmental protection and international cooperation in this area.

Turkmenistan was actively involved in its development and formally adopted all 17 Goals of the Sustainable Development. National programmes, strategies and plans in the country include steadfast implementation of the Sustainable Development Goals as one

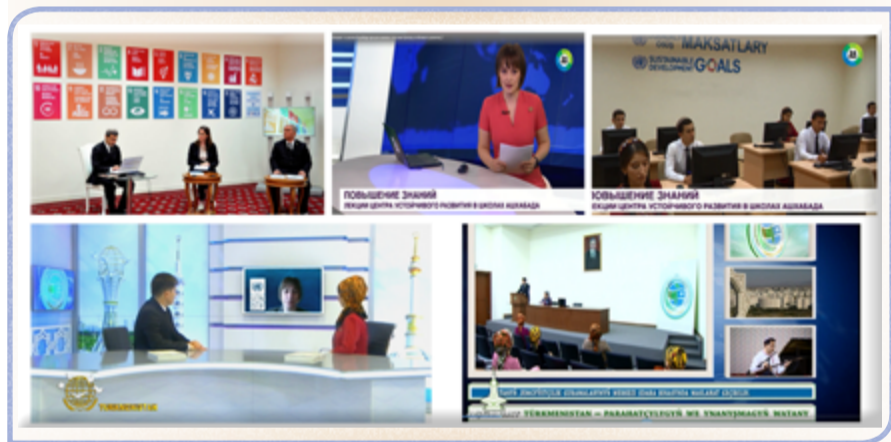

located in Ashgabat, as well as in ministries and sectoral departments.

The sessions on Sustainable Development Goals were conducted at high level by the representatives of the Ministries of Healthcare and Medical Industry, the Ministry of Education, Agriculture and Environmental Protection, Industry and Construction Materials, the Ministry of Finance and Economy of Turkmenistan, the Caspian Sea Institute of Turkmenistan, the Scientific and Methodological Center for Sustainable Development Goals, as well as Young SDG Ambassadors.

In addition, representatives of the Scientific and Methodological Center for Sustainable Development, as well as its Young SDG Ambassadors regularly attend international meetings held via digital communication systems. As an example, a meeting entitled "Our Future, Our Expectations from the United Nations" organized by the United Nations Headquarter in New York, Youth Forum held with participation of the head of the Economic and Social Council, the chairman of the 75th session of the United Nations General Assembly, the Secretary-General of the United Nations, the representative of Secretary-General of the United Nations for Youth and others can be cited.

Moreover, Young SDG ambassadors and students of our Institute successfully participate in national and international competitions on Sustainable Development Goals. Baynazar Nepesov, a first-year student of the Institute, became the winner of the competition on writing a composition organized by the Turkmen National Institute of World Languages named after Dowlammamet Aza-

of the main directions. Achieving the Sustainable Development Goals set out in the Global Agenda for the period up to 2030 is one of the key areas of the policy of the President of Turkmenistan.

As is known, in accordance with the Resolution of the President of Turkmenistan, in 2017, the Scientific and Methodological Centre for Sustainable Development was established at the Institute of International Relations of the Ministry of Foreign Affairs of Turkmenistan. Its main goal is to ensure practical implementation of Sustainable Development Goals and to carry out relevant scientific and methodological work.

At present, training sessions are regularly organized by the Scientific and Methodological Centre for Sustainable Development Goals with participation of leading foreign and national professionals in this area, as well as Young SDG Ambassadors. This, in turn, greatly contribute to further promoting awareness of our society about Sustainable Development Goals and gaining a deeper understanding of the issues related those Goals. This is vividly testified by the training sessions organized in accordance with the curriculum for the academic year 2020-2021. The training sessions are held in sports schools under the Ministry of Sports and Youth Policy of Turkmenistan, the State Museum and the State Library under the State Cultural Center, secondary schools

with the aim of promoting Sustainable Development Goals, as well as our students became the winners of the national round of the International Online Olympiad on Sustainable Development Goals among students organized by Turkmen Agricultural University Named after S.A. Niyazov and Kazakh-German University, which clearly confirms above mentioned.

Young SDG ambassadors are also actively involved in training sessions organized by the UN Office in Ashgabat and they are rewarded with relevant certificates. Furthermore, the sessions organized by the Centre for Sustainable Development Goals are also regularly broadcasted on national and international TV channels.

We will further continue to make every effort to implement the tasks set aimed at practical implementation of the Agenda for Sustainable Development Goals.

Gapbar HALLYEV,
Lecturer of the Institute of International Relations of the Ministry of Foreign Affairs of Turkmenistan,
Coordinator of the Scientific and Methodological Centre For Sustainable Development Goals.

4-nji iýul-ABŞ-nyň Garaşsyzlyk güni

Garaşsyzlyk Jarnamasynyň ýaňlary

Özüniň ösüşini ummanlaryň kenaryny ýakalap oturan nämälim hem aýry-äýri emele gelen birleşmelerden başlan Birleşen Ştatlar ajaýyp taryhy ýoly geçdi. Ýazyjy Ben Wattenbergiň sözlere görä, Birleşen Ştatlar, hakykatda, Ýer togalagynyň ähli milletinden we etniki toparlaryndan ybarat 250 milliona golaý iletly „birinji bütindünýä milletine“ öwürüldi. Bu ýurtta ähli zat - ykdysadyýet, tehnologiýa, medeniýet, demografiýa... mydama hereketde, hemişe ösüşdedir. ABŞ, köplenç, tutuş dünýäde beýleki ýurtlara we halklara soňra hökman ýaýraýan özgerişlikleriň we kämilleşdirilişiň habarçysy bolýar.

Mundan başga-da, Birleşen Ştatlar öz esaslanylyşyndan döwründen bäri esasy milli gymmatlyklar toplumyny saklap, olara uýup gelyär. Bular şahsyýetiň azatlygyna we demokratik hökümete bolan ynam, jemgyýetiň ähli agzalaryna ykdysady mümkinçilikleriň berilmelidigini we öňe gişligiň zerurlygyny öz içine alýar.

Köp bölegi Jefferson tarapyndan taýýarlanylýp, 1776-njy ýylyň 4-nji iýulynda kabul edilen Garaşsyzlyk Jarnamasy diňe bir täze döwletiň dörandigini ygylan etmek bilen çäklänmän, eýsem bütin dünýäde herekete getiriji güýje öwürülen adamzat erkinliginiň täze pelsepesiniň düýbünü-de tutdy. Jarnama, köp babatda, fransuzlaryň we iňlisleriň magaryf „syýasy pelsepeline esaslansa-da, oňa Jon Lokkuň „Döwlet“ baradaky ylmy işi iňňän güýçli täsirini ýetirdi. Lokk

iňlisleriň adaty hukuklaryny esas edip almak bilen, ony külli adamzadyň tebigy hukuklary hökmünde umumlaşdyrdy. Jarnamanyň ilkinji sözleri Lokkuň döwleti edara dolandyrmagyň jemgyýet ylaşygy baradaky taglymatyny ýadyňa salýar:

„Biz şu hakykaty hemmeler üçin aýdyň bol-sun diýip jan-tenimiz bilen uýup, beýan edýäris: ýagny, ähli adamlar deň ýaradylandy, olaryň Yaradan tarapyndan berlen eldegrilmesiz hak-hukuklary bardyr we olara ýaşamaga, azatlyga we öz bagtyna ýetmek üçin göreşmäge hukuklar degişlidir. Şu hukuklary üpjün etmede adamlar öz aralarynda hökümeti döredýärler, hökümetler bolsa öz adyl ygtyýarlylygyna raýatlarynyň razylygy esasynda ýetýärler. Hökümet haýsy görmüşde bolsa hem, şu gymmatlyklary bozsa, onda, ony üýtgetmäge ýa-da dargytmaga hem-de adamlaryň özlere üçin abadançylygy we bagty üpjün edip biläýjek iň mynasyp ýörelgelere esaslanýan we ygtyýaryny şol maksatlara etmäge gönükdirjek täze hökümeti döretmäge hukugy bardyr.“

Jefferson şol Jarnamada Lokkuň ýörelgelerini gönüden-göni koloniýalardaky ýagdaý bilen baglanyşdyrmagy başarypdyr. Amerikanyň garaşsyzlygy ugrundaky göreş „konstitusiyamyza ýat bolan we biziň kanunlarymyz tarapyndan ykrar edilmedik düzgünlere bizi tabyn etmek üçin, özgeler bilen birleşen...“ korolyň häkimliginden tapawutlylykda köpçüligiň razylygyna esaslanýan hökümet ýaşamak, azat bolmak we öz bagtyň ugrunda göreşmek ýaly tebigy hak-hukuklary üpjün edip biler. Şeýlelik bilen, amerikan garaşsyzlygy ugrundaky göreş öz tebigy hukuklaryň ugrunda göreşi aňladýar.

Taýýarlan:
Akmuhammet JUMAGULYÝEW,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň mugallymy.

BMG-niň HALKARA GÜNLERI

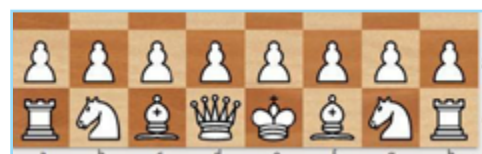
Bütindünýä küşt gününüň öwüşginleri

Küştüň baý taryhy örän gyzlykly oýundygyny, 20-nji iýulyň bolsa Bütindünýä küşt günüdigini bilýärsiňiz?

Häzirki wagtda 64 öýjükdä ybarat bolan küştüň ähmiýetini bellemek üçin dünýäde we ýurdumyzda dürli çäreler gurnalýar.

Küştüň taryhy babatda internet maglumatlary seredenimizde b.e. öňki II mün ýylykda küşt oýnamagyň subutnamalaryny Müsürdäki piramidalaryň relýeflerinde tapmak bolýar. Türkmenistanda geçiri-

len gazuw-aqtaryş işleriniň netijelerinde bolsa, biziň eýýamymyzyň II asyrynda küştüň ilkinji gezek Kuşan döwletinde oýnalandygy we bu ýerden Hindistana ýaradylandygy ýüze çykaryldy. Küşt mallary bolsa Nişapur şäherinde tapylypdyr. III-IV asyrlarda ýaşap geçen hindi hökümdary Chandragupta II tarapyndan ýazylan sanskrit tekstleri küşt hakynda ýazylan ilkinji resminamalarydyr. Bu ýazgylarda oýnuň adyna „Ça-

turanga“ diýlipdir. Orta Aziýada XI asyryda pil süňkünden ýasalan küşt mallary „Seljuk küsti“ diýlip atlandyrylypdyr.

1924-nji ýylyň 20-nji iýulynda Fransiýanyň paýtagty Parižde Bütindünýä küşt federasiýasy (FIDE) döredilýär. 1966-njy ýylyň 20-nji iýuly bolsa ÝUNESKO tarapyndan „Bütindünýä küşt günü“ diýlip ygylan edildi. Häzirki wagtda bu halkara gününüň 55 ýyllygy bellenilýär.

Biziň ýurdumyzda geçen taryhimyzda bolşy ýaly, häzirki döwrümizde hem küşt oýnuna uly ähmiýet berilýär. Diýarymyzda bu ugurda 2014-nji ýylda esaslanylyşan Türkmenistanyň Küşt federasiýasy hem-de 2015-nji ýylda Aşgabat şäherimizde döredilen Sport we ýaşlar syýasaty Müdirliginiň Ýöriteleşdirilen küşt we şaşka mekdebi tarapyndan küşt oýnuny wagyz etmede uly işler alnyp barylýar. Bu ugurda Türkmenistanyň 24 gezek çempiony Amanmyrat Kakageldiýew hem-de 15 gezek çempiony Mähri Öwezowa ýaly belli küştçüler diňe ýurdumyzda däl, eýsem dünýäde hem giňden tanalýar. Türkmenistanyň Milli ýygyny toparynyň 5 — 6 adaman ybarat türgenleri üstünlikli çykyş edýärler.

Biziň Halkara gatnaşyklary institutymyzda hem küşt oýnuna uly üns berilýär. Bu ýerde hereket edýän küşt gurnagynyň agzasy Annagözel Mekanowa küşt boýunça ýurdumyzda hem-de dünýäde gurnalýan ençeme bäsleşiklere gatnaşyp, baýrakly orunlary eýelemegi başardy.

Aýgül HALMYRADOWA,
Halkara žurnalistikasy fakultetiniň II ýyl talyby.

Baba SARYÝEW, mugallym, şahyr.

Şabadyň kenarynda

Şygrydaýar, şelpe kakýar, Ak derekler, gör enaýy. Meýmiredýär, şabad akýar, Suwa düşürýär ol Aýy.

Aý oýnaýar “Garyn tansyn”, Tokunlaryň aýasynda, Göwersiňiz deňsiz-taýsyz, Suwa düşýän Aýy synlap.

El uzatdym, Aýy tutdum, Suwda Aý keşbi döwürdi. Pikir etdim, oýa batdym, Gör-le, ol näzik göwünli.

... Gör-le, ol näzik göwünli, Dilberi ýadyma saldy. Elim çekdim, Aý düzeldi, Boldy, boldy, maňa boldy...

Pyragy, arzuwlan zamanyň geldi

Zaman geldi, gözün bilen görmeli, Bize bu zamany Arkadag berdi. Bag içinde gezip, seýran kylmaly, Pyragy, arzuwlan zamanyň geldi.

“Bir döwlete gulluk etsek başımız”, Bir supra jemlendi nagmat-aşymyz. Binalarmyz belent, pugta daşymyz, Pyragy, arzuwlan zamanyň geldi.

Seniň arzuw eden döwrüň dowamat, Nesilleň erkana, ýurduň parahat. Ilimizde berk binýatly adalat, Pyragy, arzuwlan zamanyň geldi.

Şemşat JEPBAROWA, Halkara žurnalistikasy fakultetiniň II ýyl talyby.

Pelsepe goşgusy

Geçip dur möwsümleň elwan kerweni, Geçip dur ömürler, akyp dur derýa. Älemde ähli zat özüne myhman, Ähli zat dolanyp yzyna barýar.

Sapagyndan tänyär süýjün almalar, Ýaz gelyär, səhrada açylýar läle. Ýylldyz süýnär, ýöne ýitip gitmeyär, Ýaşayar öwrülip başga bir hala.

Bulutlar dökülýär öz agramyndan, Nurun sarp etmekden bagt tapýar Günem. Alaw alman yalkym saljak niçiksi, Pelek çarhyn aýlar şeýlelik bilen.

Rahym ŞAMEÝEW, Halkara žurnalistikasy fakultetiniň I ýyl talyby.

Daşary ýurt edebiýatından terjimeler

Amerikan ýazyjysy William Liwingston Larnediň “Ata ökünji” (ýa-da “Atanyň ýatdan çykaran zady”) atly kiçik göwürümlü eseri ýarym asyr mundan ön ýazylandygyna garamazdan, häzirem okyjylara ägirt uly täsir etmegini dowam edýär. Amerikan edebiýatynyň bu nusgawy eseri ilkinji gezek ABŞ-nyň “People’s home journal” atly žurnalynda çap edilýär. Özüniň kiçik göwürümlidigine garamazdan, bu eser juda gysga wagtda okyjylaryň arasynda uly meşhurlyga eýe bolýar. Soňluga bilen bu eser ýüzlerçe žurnallarda we ýurduň ähli gazetlerinde diýen ýaly çap edilýär. Beýik amerikan oratory we pedagog Deýl Karneginiň “Dosty nädip gazanmaly we adamlara nädip täsiriňi ýetirmeli?” atly kitabynyň bu eseriň çap edilmegi bolsa, onuň meşhurlygyny has hem artdyrýar. Soňra ol ençeme dille-re terjime edilip, dünýäniň dürli künjeklerine ýaýraýar.

Eseriň üstünligi ençeme adamlary pikirlendirmegi, olaryň çuňňur duýgusyny oýarmagy başarmagyndadyr. Bu eser diňe bir ene-atalaryň we olaryň perzentleriniň arasyndaky däl, eýsem, adamlaryň özara gatnaşygyndaky meseläni-de gozgaýar. Garsyňdaky adamy hakykatda bolşy ýaly kabul etmeklik - ine, bu eseriň esasy ideýasy.

William Liwingston Larned

Ata ökünji

«Diňle, oglum, men bu sözleri sen süýji ukuda ýatyrkaň aýdýaryn: sen kiçik mylaýymja elini ýañajygyna goýupsyň, galgap duran saryja saçlaryň bolsa cygjaran maňlaýyňa ýelmeşip dur. Ine, men otagyňa duýdurman, ýalňyz özüň girdim. Oglum, birnäçe minut ön kitaphanada gazet okap otyrkam ägirt uly ökünç meniň depämden basdy. Häzir seniň başyňa öz günämi boýun alyp geldim.

Oglum, ine, men näme hakda pikir etdim: men ähli gaharymy senden çykaran ekenim-ä. Ýňa, öňrük mekdebe gitjek bolup geýnir durkaň, öl eşgini ýüzüne degreniň üçin men saňa erbet käýýäpdim. Köwüşleriň arassalamanyňda hem gaharlanyl, hasabat sorapdym. Eşikleriňden bir zady ýere taşlanynda bolsa, ýüzüni alyp gygyrýdym.

Hatda ertirikde-de men saňa yrsapdym. Sen çayy döküpdiň. Ertirliki açgözlük bilen iýipdiň. Stoluň üstünde tirsekleriňi goýupdyň. Çöregi bolsa örän köp mesge çalyrdyň. Soňra daşaryk oýnamaga çykanynda bolsa, men otla howlup barýarkam, sen öwrüldiň-de, enaýyja elini maňa bulalyň: “Sag bol, kaka!” diýip gygyrdyň, men bolsa gaşymy çytdym-da: “Egniňi dogrula!” diýip, jogap berdim.

Günüň ahrynda ýene-de ähli zatlar gaýtalanypdy. Ýolda öýe gelýärkä, seniň dyzyňda oturyň, şarjagalary oýnaýanyňy gördüm. Joraplaryň bolsa deşilen eken. Şonda men seni öz ýoldaşlaryň arasynda kiçeldip, önüme düşürüp, öýe gitmegiňe mejbur edipdim. «Seniň joraplaryň bahasy gaty gymmat ahry - eger sen joraplary öz puluňa satyn almaly bolsadyň, ony aýap geýerdiň!» diýipdim. Göz öňüne getir, oglum, heý-de şu zatlar ataň öz ogluna diýjek sözümdür?!

Ýadyňdaky, soňra sen utanjaňlyk we gamgyn bakýlaryň bilen okap oturan ýerime - kitaphana gelipdiň. Haçan-da men ünsümiň bölünýänligine gaharlanyl, gazetiniň depesinden saňa gözümiň gyýtagy bilen seredenimde, seni näme etjeğini bilmän, ýaýdanyp, işide saklanyp galdyň. Men bolsa: “Saňa näme gerek?” diýip, gödek sorapdym.

Sen hiç zat jogap bermediň, diňe maňa tarap okduryldyň-da, boýnumdan gujaklap, öpdüň. Seniň söýgi doly elleriň meniň mähir bilen gyspydy. Hudaýyň seniň ýüregiňe salan ol söýgüsini, hat-da, meniň äsgermezlik häsiýetim hem sowadyp bilmandi. Soňra bolsa sen aýajyklaryňy towsadyp, başgançakdan ýokarlygyna galyp gitdiň.

Ine, şeýle, oglum, soňra sähel wagt geçip geçmänkä, okap oturan gazetim ellerimden gaýtdy-da, meni aýylganç we elhenç gorky gurşap aldy. Wah, endigim meni nähili adama öwrüpdüň?! Igenmek endigi, käýinmek - näme üçin men saňa şulary bagşy etdim?! Seniň kiçik oglanjyk bolanyň üçinmi?! Men seni söymändim diýip bilmerin. Men seni janymdan-da beter gowy görýärim, oguljygym. Ähli zat meniň senden çagajykdygyna secretmezden, juda köp zada garaşymdan we seni özüň ýaly saýandygymdandy.

Seniň häsiýetjigiň bolsa ähli gzelliklerden hem gowulyklardan doly. Sen hemme zada ýüregiň bilen çemeleşýäriň. Seniň kiçik ýüregiň misli depelerde uzak aralyklardan dogup gelýän Güneş deýin nurana. Bu zatlar seniň uka gitmeziňden ozal, ýanyma gelip, meni gujaklamagyňa hasam aýdyň göründi. Meniň üçin başga hiç zadyň manysy ýok, oglum. Ine, men, garaňkyda seniň ýanyňa gelip, utançdan ýaña ezilen ýagdaýda öňüňde dyza çökýärim!

Bu, aslyýetinde, yeterlik günäňi ýuwmak däl, oglum. Bilyň, şu zatlar saňa haçan-da oýa wagtyň aýdan hem bolsam, seni barybir maňa düşümzediň. Ýňa göwersiň, ertir men hakyky kaka bolaryn! Şundan beýläk seniň bilen dostlaşyň, aglaýan wagtyň seniň bilen bile aglaryň, gülen wagtyň bile gülşerini. Dagy-duwara agzymdan gaharly söz çyjak bolaysa, derrew öz dilimi dişlärim. Men hemişe: “Ol heniz oglanjyk ahry, kiçik oglanjyk ahry!” diýip, gaýtalaryň hem-de bu sözleri dilimde dogu ederin.

Pikir edip otursam, seni uly adam saýypdyryn. Senden ýaşyňa görä bolmadyk juda köp zady talap edipdirin. Emma häzir bolsa seniň ýadawlykdan ýaña krowadyňda uklap ýatanyňy görýän, oglum. Indi seniň çagadygyna düşüňärim. Dek düýn hem seni eýerilerde kellejigiňi onuň egnine ýassanypjyk, meýmiräp ýatyrdyň ahry. Men senden gaty köp zada garaşypdyryn oglum, kän zada...».

İňlis dilinden terjime eden: Didar ISLAMOW, Halkara žurnalistikasy fakultetiniň I ýyl talyby.

КОНКУРС НА ЛУЧШУЮ ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИЦИСТИЧЕСКУЮ СТАТЬЮ

Тема конкурса: «Независимость, Нейтралитет – крылья прогресса». Конкурс приурочен знаменательному празднику 30-летию Независимости Туркменистана.

Организатор - Институт международных отношений МИД Туркменистана

В конкурсе могут принимать участие студенты высших учебных заведений Туркменистана и из стран СНГ, являющиеся гражданами государств-участников Содружества Независимых Государств

К участию в конкурсе принимаются оригинальные неопубликованные статьи написанные самостоятельно (не более 30 тыс. знаков). Ответственность за предоставленные работы несут участники Конкурса. Участники гарантируют, что они являются законными правообладателями авторских прав на свои работы

Каждый участник конкурса должен отправить свою статью и необходимые данные (имя, фамилия студента, название высшего учебного заведения, где он учится, учебный курс и специальность) по электронному адресу:

Конкурс проводится с целью:

- а) формирования патриотического и гражданского сознания, духовно-нравственных ценностей молодых журналистов;
- б) развития их профессиональных навыков в сфере информационного пространства;
- в) расширение воззрения молодежи на возрастающую роль политической коммуникации и интернет журналистики, политическое и сознательное мышление.

Задачи конкурса:

- а) подготовить квалифицированных политических журналистов, способных понимать и анализировать важные проблемы эпохи, способных

разъяснять государственную политику и идеологию;

- б) побуждать интерес к творчеству через умение использовать современные технологии;
- в) выполнять взаимосвязь между высшими учебными заведениями посредством цифровых информационных и коммуникационных технологий;
- г) поиск новых форм, сбора, обработки и анализа информации, формирование образа журналиста как носителя высоких нравственных целей;
- д) развивать у студенческой молодежи увлеченность к своей профессии, способность анализировать реальные события.

Конкурс будет проводиться на I и II уровнях:

- а) на I уровне - могут участвовать студенты по профилю;
- б) на II уровне - могут участвовать студенты, обучающиеся по любому профилю, кроме журналистики.

Победители конкурса награждаются: I, II, III местами (дипломами 1 и 2 уровня).

Статьи победителей будут размещены на официальном сайте Института международных отношений Министерства иностранных дел Туркменистана

Конкурсные работы принимаются до 10 сентября 2021 года

Подробнее – на сайте Конкурса
Для контактов: Контактный телефон: +993 12 226852

Адрес электронной почты (e-mail): www.iirm-fa.edu.tm

Подготовила: Татьяна ДОВЛЕТОВА, преподаватель кафедры института международных отношений МИД Туркменистана.

Metbugat — internet gazetini Žurnalistikanyň nazaryýeti we amalyýeti kafedrasynyň gözgeçiliginde taýýarlanylady.

Baş redaktoryň orunbasary **Jemile PÜRJÄÝEWA.**

Jogapkär kätip: **Bakyurdy GARAÝEW.**

Jogapkär kätibiň orunbasary: **Aýlar ATAJYKOWA.**

Metbugat — internet gazetiniň sahypalarynda

Taňryberdi **MYRATLYÝEWI**ň suratlary ulanylady.

Baş korrektor: **Mähriban HUDAÝGULYÝEWA.**

Korrektorlar: **Laçyn BERDIMYRADOWA,**

Gurbanjmal EGIRJÄÝEWA,

Dünyägözel ÇARYÝEWA.

YAŞ DIPLOMATYŇ SESI
INTERNET-GAZETI
THE VOICE OF YOUNG DIPLOMAT
INTERNET-NEWSPAPER

№ 1. 2020-nji ýylyň 1-nji okyabry, penşenbe. Our main goal is to serve the Motherland!

Internet gazetini 2020-nji ýylyň 1-nji okyabryndan bäri çykýar.

Paýlaşyňyz: Türkmenistanyň Döwlet habarçylyk ministrliginiň Halkara gatnaşyklary instituty

Baş redaktor **Täçgeldi GUTLYÝEW.**